

מ"ת 13805/12/20 - מדינת ישראל נגד עיסא אל ג'רושי, אדם אל ג'רושי

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

מ"ת 13805-12-20 מדינת ישראל נ' אל ג'רושי(עציר) ואח'

בפני כבוד השופט עידו דרואן-גמליאל
מבקשת מדינת ישראל
נגד
משיבים
1. עיסא אל ג'רושי
2. אדם אל ג'רושי (עציר)

ב"כ המבקשת עו"ד הילה צור
ב"כ משיב 1 עו"ד נעמה אלחדד
ב"כ משיב 2 עו"ד עמית שלף ושרון רבינוביץ

החלטה בדבר ראיות לכאורה

לפני בקשת המדינה לעצור עד לתום ההליכים את המשיבים ולפסלם מלנהוג, שהוגשה יחד עם כתב אישום בו מיוחסות להם עבירות **סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה בצוותא**, לפי סעיף 332(2) בצירוף סעיף 29 לחוק העונשין, תשל"ז-1977; **הפרעה לשוטר בעת מילוי תפקידו**, לפי סעיף 275 לחוק; **הדחה בחקירה**, לפי סעיף 245(א) לחוק; **שיבוש מהלכי משפט**, לפי סעיף 244 לחוק.

עוד נאשם משיב 1 לבדו בעבירות **נהיגה ללא רישיון**, לפי סעיף 10(א) לפקודת התעבורה ו**החזקת נשק ללא רשות דין**, לפי סעיף 44(א) רישא לחוק.

המעשים הנטענים באישום הראשון (שני המשיבים):

- בתאריך 21.11.20 בשעה 03:00, נהג משיב 1 ברכב, בעודו פסול מלנהוג, כשלצידו במושב הנוסע ישב משיב 2, ובמושב האחורי ישבו בעלת הרכב גב' סמאח חמדוני ואחותה גב' אלהאם אבו אלעדל.
- מתנדבי המשטרה ניר גולדברג וניב בלחסן^[1], שנסעו בסמוך בניידת משטרה, הבחינו שהרכב נוסע במהירות גבוהה, וכשעצר הרכב ברמזור, פנו ליושביו וביקשו מהם להזדהות. כך עשו המשיבים, אך אז הבחין ניר כי משיב 2 הניח דבר-מה תחת כסאו. המתנדבים הורו למשיבים לעצור את הרכב לצד הדרך, וכך עשו.
- ניר יצא מהניידת והורה למשיב 1 לדומם מנוע, אך אז שמעו המתנדבים את משיב 2 אומר למשיב 1 דבר-מה בערבית, שלא הבינו, ומשיב 1 פתח בנסיעה מהירה והרכב נמלט.
- במהלך הימלטותם, וכשניידות משטרה דולקות אחרי הרכב, סיכנו המשיבים את חייהם ושלומם של משתמשי הדרך בנסיעתם הפרועה, כשבין היתר ביצע משיב 1 פניית פרסה ונהג ברכב בכביש בין-עירוני בניגוד לכיוון התנועה, חצה שני צמתים באור אדום, עקף במהירות מופרזת ותוך סיכון חיים ניידת מג"ב ושוטרים שחסמו את

דרכו, וכך עד שנעלם מעיני השוטרים. לאחר מכן נטשו הנוסעים את הרכב ברחוב ברמלה, שם אותר.

5. באותו יום בשעת צהריים, לפי הוראת המשיבים, הגישה סמאח במשטרת לוד תלונה כוזבת, כביכול נגנב הרכב ממנה, בשעה 03:00 או לפניה.

6. התביעה מייחסת גם למשיב 2 את העבירות הכרוכות באי-ציות למתנדבים ובנהיגתו הפרועה והמסוכנת של משיב 1, מכוח ביצוען בצוותא (למעט נהיגה ללא רישיון, עבירה המיוחסת למשיב 1 לבדו); ומייחסת לשני המשיבים את הדחתה של סמאח לתלונה-שווא שקרית, בכוונה לשבש הליכי חקירה ומשפט. סמאח ואלהאם נחקרו במשטרה, אך לא הועמדו לדין (לעת-עתה).

המעשים הנטענים באישום השני (משיב 1):

7. בשלוש הזדמנויות שונות - 10.10.20, 08.11.20 ו-11.11.20 - נהג משיב 1 ברכב סקודה שפרטיו אינם ידועים, ללא רישיון נהיגה.

8. ביום 08.11.20 נהג כאמור המשיב כשהוא מחזיק ללא רשות כדין אקדח מסוג "סטאר", שהינו "נשק" כהגדרתו בחוק העונשין, תשל"ז-1977.

אישום ראשון - דיון ומסקנות:

9. **משיב 1**, מפי ב"כ המלומדת, הסכים לקיומן של ראיות לכאורה לקיומו של המרדף ומכאן גם לעבירות של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה והפרעה לשוטרי בעת מילוי תפקידו, אך כפר בקיומן של ראיות לכאורה למעורבותו בהגשת התלונה על-ידי סמאח, ובעבירות של הדחה בחקירה ושיבוש מהלכי חקירה ומשפט.

10. **משיב 2**, מפי ב"כ המלומדים, כפר בקיומן של ראיות לכאורה לכל המיוחס לו:

א. לטענתו, נתון היה המשיב במצב של שכרות, ולו חלקית, וטוען כי מציאותו של בקבוק בירה ברכב תומך בגרסתו. לכן, אינו זוכר דבר וגם זכאי הוא להגנת סייג השכרות, הקבוע בסעיף 34ט לחוק העונשין, תשל"ז-1977;

ב. תוהה המשיב, כיצד ניתן לייחס לו אחריות למעשיו של משיב 1 שהפר את הוראת המתנדבים וסיכן חיים בנהיגתו הפרועה - ואם מדובר על אחריות מכוח נוכחות, מדוע לא יוחסו עבירות אלה גם לסמאח ולאלהאם?

ג. המשיב מכחיש את קיומה של כל ראיה לכאורה הקושרת אותו לתלונה של סמאח;

11. **התובעת** המלומדת טענה לעניין אחריותו הפלילית של משיב 2 למרדף ולעבירותיו:

א. טענת השכרות אין לה על-מה לסמוך, לא עובדתית וגם לא משפטית, ויקשה על המשיב לתלות טענותיו לסייג זה על בקבוק בירה יחיד שנמצא ברכב;

ב. פעולתו של משיב 2 בשני רכיבי-אירוע שקדמו להימלטות הרכב - ראשית, הטמנתו חפץ כלשהו מתחת למושב, ושנית, אמירת דבר-מה למשיב 1 בתוך לפני שהחל האחרון בהימלטות ובנהיגה המסוכנת - מהווה "התנהגות מחשידה" שבשתי אלו, על-רקע הקשר ההדוק בין המשיבים (כך שודאי שמשיב 2 ידע על פסילתו של משיב 1 מלנהוג), מעידה לפחות על חבירה ספונטאנית של המשיבים;

ג. יש ללמוד ראשית מאחרית - העובדה שנוסעי הרכב נמלטו ממנו לאחר תום המרדף ואף נטשו אותו, מלמדת על תודעת אשם;

ד. עניין של סמאח ואלהאם מונח על שולחן הפרקליטות, טרם ניתנה להן הזדמנות לשימוע ולא התקבלה עדיין החלטה סופית;

12. ולעניין הראיות המסבכות לכאורה את משיב 2 בתלונתה הכוזבת של סמאח:

א. חדירה לטלפון הנייד של המשיב העלתה הודעה קולית שנשלחה מהטלפון הנייד של אלהאם בשעה 14:26, סמוך לאחר שסמאח יצאה את תחנת המשטרה בה מסרה תלונתה, ותוכנה של ההודעה נוגע להשלמת המשימה על-ידי סמאח, שמדווחת בראש ובראשונה למשיב;

ב. הוכחו קשר ותקשורת בין נוסעי הרכב גם לאחר שנטשו אותו ועד להגשת התלונה, כך שלא חסרו הזדמנויות בהן יכלו לתכנן את התלונה הכוזבת;

האם ביסס משיב 2 את טענתו בדבר שכרותו בעת המעשים הנטענים, ולו שכרות חלקית?

13. המשיב טוען לחלותו של סייג השכרות, כאמור לעיל, ואינו טוען שנקלע למצב זה בפעולתו של אחר. משמע, עניינו בשכרות מרצון ("שכרות מדעת").

14. פרט לטענתו של המשיב, אותה העלה בחקירתו, אין כל תמיכה עובדתית להיותו שיכור, ולו חלקית. איש מבין המעורבים האחרים לא מסר על-כך, לרבות המתנדבים, שחזקה עליהם שהיו מציינים ריח של אלכוהול או התנהגות מוזרה של המשיב.

15. סעיף 34 לחוק העונשין קובע חזקה שבדין כי מעשה עבירה "נעשה בתנאים שאין בהם סייג לאחריות פלילית". המשיב נדרש אפוא להביא ראיות שבכוחן לסתור את החזקה האמורה על ידי יצירת ספק סביר, והנטל אינו קל, שכן עליו להוכיח את התקיימותם של שלושה תנאים מצטברים - שאכן היה תחת השפעת האלכוהול, שלא היה מודע לפרט מפרטי העבירות הנטענות בשעת המעשים^[2], ושקיים קשר סיבתי בין השפעת האלכוהול לבין היעדר המודעות [ע"פ 7020/17 מכניצקי נ' מ.י. (2018)].

16. כאמור לעיל, אין בכוחו של בקבוק בירה שנמצא ברכב להוות תמיכה, קל וחומר ראיה מוגמרת, לטענת השכרות, ולנוכח כלל האמור לעיל, נדחית טענה זו, לרבות לשכרות חלקית.

האם קיים סיכוי סביר להרשעתו של משיב 2 בעבירות הכרוכות בהימלטות ובמרדף?

17. התביעה טוענת כי שני המשיבים פעלו במסגרת תוכנית עבריינית משותפת, שהתגבשה לכל המאוחר לאחר

פנייתו של ניר למשיב 1, שאחריה החל משיב 1 בנסיעה מהירה ומסוכנת. מדובר אפוא ב"שותפות ספונטנית", שאינה טעונה הוכחה של קשר או תכנית סדורה מראש, אף לא הסכמה מילולית, אלא נלמדת מהתנהגות הצדדים לעבירה [בש"פ 9095/18 סידה נ' מ.י. (2019); ע"פ 10225/16 פלוני נ' מ.י. (2017); ע"פ 273/14 פארס נ' מ.י. (2014)].

18. נמנה שוב את הראיות, לשיטת התביעה:

א. קודם למרדף, "ההתנהגות המחשידה" של המשיב - תנועה של הטמנת חפץ מתחת למושב ואמירה (שתוכנה לא ידוע) למשיב 1, שמיד לאחריה החל משיב 1 בנסיעת ההמלטות;

ב. לאחר המרדף, נטישת הרכב והפקרתו, המעידות על תחושת אשם פלילי;

ג. ההנחה, שהמשיב ידע שמשיב 1 נפסל מלנהוג;

19. זה מכבר, משרבו מצבים דומים של הימלטות ברכב ומרדף מסכן חיים, נפסק כי גם נוסע (שאינו הנהג) יכול לחוב בעבירה של סיכון חיי אדם, מכוח חבירתו לנהג בביצוע בצוותא, ולו מכוח שותפות ספונטנית [בש"פ 2281/20 אבו עאבד נ' מ.י. (2020); מ"ת 67365-09-19 מ.י. נ' חאמד (2019) והאסמכתאות הנזכרות שם].

20. עם-זאת, ודאי שלא נקבע כי נוסע (שאינו הנהג) הופך אוטומטית למבצע בצוותא של עבירות הכרוכות בנהיגתו של הנהג, אך מעצם המצאותו ברכב, ואף לא נקבעה חזקה עובדתית כזו.

21. עיון בפסיקה מעלה שחבירה לשותפות ספונטנית נקבעת לפי נסיבות וראיות שמעבר לעצם הנסיעה באותו רכב, בעיקר בנסיבות אופייניות אלה:

א. כשמוכח תכנון מוקדם לביצוע עבירות, כך שמרדף משטרתי הוא צפוי וההימלטות בנהיגה פרועה צפויה אף-היא, כהרחבה לתכנית העבריינית המקורית. כך ראו ע"פ 5751/98 זיר נ' מ.י. (1999), בו החזיקו הנאשמים ברכב שק מריחואנה ותיאמו מראש גרסה שקרית; עניין חאמד הנ"ל, בו נסעו הנאשמים ברכב גנוב שזייפו את לוחיות הזיהוי שלו ועמסו בו כלי פריצה לרכב. נקבע שמדובר "בחבירה ספונטנית שטיבה תולדה צפויה וידועה של מזימת גניבת רכבים ואפשרות ההיקלעות למרדף משטרתי"; ות"פ 14740-04-15 מ.י. נ' חדור (2016), בו נסעו הנאשמים ברכב גנוב העמוס בכלי פריצה ושלל מפריצות שביצעו אותו יום, ונקבע כי הרצון המשותף להימלט ממעצר וכליאה הוביל לביצוע העבירות הכרוכות במרדף ובתוצאותיו;

ב. כשבתום המרדף הרכוב מנסה הנוסע לברוח רגלית, ומקל וחומר כשמתנגד הנוסע למעצרו במקום, וראו בש"פ 1187/12 מ.י. נ' היאג'נה (2012), שם נקבע כי על השיתוף בין הנוסע והנהג "ניתן ללמוד, בין היתר, מהתנגדותו של המשיב למעצר לאחר שהשוטרים הצליחו לתפוס את הרכב ואי מסירת גרסה במשטרה שיש בה כדי לסתור את מעורבותו במעשים"; וע"פ 7632/05 אלאטרש נ' מ.י. (2006), בו לאחר מרדף רכוב, יצא הנאשם מהרכב ותקף שוטר. נקבע ש"כפי שעולה בבירור מהתנהגותו של [הנאשם] לאחר עצירת הרכב, נוכחותו ברכב לא הייתה כזו של מי שאין לו דבר עם ביצוע העבירה. מהתנהגות זו

ניתן ללמוד לא רק על שותפותו של ג'ומעה לניסיונו של מטלב לברוח מהשוטרים אלא גם לשותפותו בנהיגה הפרועה והמסוכנת עד לעצירת הרכב, כשתקיפת השוטר יש בה ביטוי למודעותו לדרך הנהיגה, ולתמיכתו בה";

22. גם לאחר דחיית הסברו של משיב 2, שאינו הסבר כלל, אלא טענת שכרות ושכחה, יש לבחון את ראיות התביעה, שטבען נסיבותי: המבחן לראיות לכאורה הוא קיומו של סיכוי סביר להרשעה, ואילו כדי להרשיע באמצעות ראיות נסיבותיות, על הראיות שהוצגו להוביל לתוצאה סבירה והגיונית אחת. יוצא, כי יש להוכיח סיכוי סביר לתוצאה זו [בש"פ 7666/20 דן נ' מ.י. (2020)].

23. לצורך הכרעה על-בסיס ראיות נסיבותיות, מוטל על בית המשפט לבחון הסברים חלופיים מיוזמתו, אף אם אינם עולים בקנה אחד עם גרסת הנאשם. עם-זאת, ההסבר החלופי המוצע לראיות צריך להיות "מתקבל על הדעת, ולא הסבר מאולץ או תאורטי. על ההסתברות להתקיימותה של האפשרות האחרת, להיות מהותית ולא זניחה, צריך שתהיה לה אחיזה סבירה בחומר הראיות, ועליה לעמוד במבחני השכל הישר וניסיון החיים" [ע"פ 1081/14 **צעלוק נ' מ.י.** (2016), בהשמטת הפניות]. ויודגש, ש"אין די בהסבר תיאורטי דחוק שאינו מתקבל על הדעת, ובפרט כזה אשר אינו מתייחס למכלול הראיות המצטבר כי אם תוקף כל ראייה נסיבותית בפני עצמה" [ע"פ 8808/14 **פחימה נ' מ.י.** (2017), פסקה 41].

24. אין חולק שמלכתחילה, נסיעתם של המשיבים, סמאח ואלהאם ברכב לא נועדה לביצוע עבירות ולא היתה עצמה עבירה (למעט נהיגה בפסילה של משיב 1). אין חולק שהם צייתו להוראות המתנדבים והזדהו, ומשיב 1 גם עצר את הרכב בצד הדרך. ספק, אם "הסימנים המחשידים" - תנועת ההטמנה והדיבור מצד משיב 2 - יכולים לכאורה לבסס הרשעה. שהרי, אין לדעת אם אכן היתה "הטמנה" ומה הוטמן, ואין לדעת מה נאמר ומה הקשר בין האמירה לבין תחילת נסיעתו של משיב 1.

25. ניתן להעלות על הדעת, כדוגמה ומשל, שמשיב 1 חשש שבבדיקה המקיפה יותר שביקשו המתנדבים לעשות, יגלו כי הוא נוהג בפסילה, ולכן החל בנסיעת ההימלטות, שלא לרצונו של משיב 2. במקרה כזה, יכול וברירתם של הארבעה מהרכב ונטישתו, נבעה מחשש להשלכות של המרדף, בו הסתבכו כולם מעצם נוכחותם, ולא תודעת אשם שבשותפות במרדף.

26. כאן המקום להזכיר את תהייתו של המשיב לעניין אפליה בין עניינו לבין עניינו של סמאח ואלהאם. די עתה בתשובת המדינה, כי טרם נפלה החלטה בעניינו, שמצוי בתהליך בדיקה.

27. לפיכך, גם-אם קיימת לכאורה תשתית ראייתית לאשמו של משיב 2 בעבירות הכרוכות במרדף, בליכודם של התנהגותו, בריחתו והיעדר הסבר, אין בכוחה כדי להצדיק את המשך החזקתו במעצר, כשלעצמה.

האם קיימת תשתית ראייתית-לכאורית לאשם המשיבים בעבירות הדחה בחקירה ושיבושה?

28. התביעה אינה חולקת על-כך, שבאותו יום, מתום המרדף ועד להגעתה של סמאח לתחנת המשטרה, התייעצה סמאח עם אנשים אחרים, שאינם המשיבים, בנוגע להגשת התלונה הכוזבת, כפי שמעידים חילופי מסרונים. כך למשל, הנחיות ביצוע ברורות שתרמה "סמר" וטיפים מועילים לתוספת אמינות מפי "נור", ועוד.

29. עם-זאת, מייחסת התביעה משמעות חותכת לכך, שהאדם הראשון שלו מדווחת סמאח לאחר צאתה מהתחנה,

הוא משיב 2, אליו שלחה הודעה קולית בה אמרה בין היתר "הסדרנו את העניינים" (ההודעה נשלחה מהטלפון של אלהאם). זו הראיה היחידה של התביעה.

30. וזה נוסח ההודעה במלואה: "הייתי אצל החברה שלי והלכנו לתחנה והסדרנו את העניינים וככה הם יתקשרו אלינו כדי שנלך לקחת את האוטו ומצאנו בית ואנו מחכות לתשובה מהאישה, הגשנו תלונה נגד המשפחה גם, זיינו את העולם בקיצור, עכשיו אנחנו חופשיות".

31. משיב 2 לא השיב להודעה.

32. הבסיס להאשמת המשיבים בעבירות ההדחה והשיבוש אינו ברור כלל:

א. תוכן ההודעה אינו מלמד כלל שסמאח הגישה את התלונה הכוזבת "בתיאום ובהוראה" של המשיבים, ויכול להתיישב עם השערות, נוספות על השערתה של התביעה;

ב. ההודעה נשלחה למשיב 2, אך הוא לא השיב לה;

ג. ואם יש ואם אין בהודעה זו ובמועד שליחתה כדי לסבך את משיב 2, תמיהה כפולה היא לגבי משיב 1 - מה קושר אותו לעניין זה?

33. מסקנת התביעה נשענת על השערות שאין להן בסיס מוצק בראיות, ולו לכאורה, והתשובה לשאלה הפותחת פרק זה היא - לא.

אישום שני (משיב 1) - האם ניתן לקבוע, על-סמך סרטון בלבד, כי חפץ הוא "נשק"?

34. הראיה המרכזית שביד התביעה היא סרטון שיצר המשיב, בו צילם עצמו נוהג ברכב כשעל ברכו מונח חפץ - אקדח מסוג "סטאר" לדעת התביעה או צעצוע של אקדח (אקדח דמה) לדברי המשיב בחקירתו. את הסרטון שלח המשיב לחברתו לינה.

35. התביעה נסמכת על הודעתו של נשק משטרתי, מר צחי אלגזם ממדור אמל"ח במשטרת ישראל, שצפה בסרטון וקבע כי מדובר באקדח אמיתי שהוא "נשק". המומחה מסר, כי מדובר באקדח מדגם ישן למדי, חביב על מבוגרים ואינו פופולארי בקרב צעירים, ולא-סביר שיצרן כלשהו יטרח לייצר דגמי-דמה שלו, באין שוק פוטנציאלי (אז זהו, שיש. להלן).

36. קביעה כי חפץ מסוים הוא "נשק", יכול ותיעשה על-ידי תעודת קצין משטרה, כאמור בסעיף 144(ה) לחוק, אך אין זו דרך יחידה וניתן לקבוע כאמור על-סמך ראיות ונסיבות, גם-אם לא נתפס הנשק ולא ניתן לבחון בעניינו, בחן איש משטרה ותיק את הסרטון. על-פני הדברים, מדובר באיש משטרה עתיר ניסיון, שמומחיותו נרכשה לאורך שנים של עיסוק בכלי נשק, וניתן לכאורה להסתמך על חוות דעתו [לעניין מומחה שמומחיותו נובעת מלימוד עצמי ומניסיון אישי, ראו ע"פ 436/88 רבינוביץ' נ' מ.י. (1989), ע"פ 11068/08 מ.י. נ' סנקר (2010) והחלטה במ"ת 44965-12-20 מ.י. נ' קאסם (06.02.21)].

37. דא-עקא, שמסקנתו של מומחה התביעה נשענת, ולו בחלקה, על הערכה שגויה. שתיים-שלוש הקלקות בגוגל, כפי שהראתה הסניגורית המלומדת, מלמדות על אפשרויות רכישה של דגמי אקדח מסוג זה, כאביזר בסרטים או

לאספנים וכיו"ב.

38. במקרים אחרים, יכול היה מומחה לסמוך את חוות-דעתו על נתונים נוספים, כגון מספר סידורי, רתע בעת ירי מצולם, ועוד. סוג אחר של תמיכות הוא חיצוני לחוות הדעת, כגון מחיר ששולם או נדרש עבור החפץ, התנהגות שאינה תואמת החזקת צעצוע או דמה, אמרות שונות וכיו"ב [עניין **קאסם**, לעיל; בש"פ 3200/15 **אבו חייט נ' מ.י.** (2015)]. לא כך בעניין דנן.

39. קיימת אפוא לקות של ממש בראיות התביעה. עם-זאת, לא ניתן להתעלם מסירובו של המשיב להציג לחוקריו את החפץ, או לספר להיכן התגלגל, סירוב שיש לו משקל משמעותי, בנסיבות העניין.

40. לפיכך, באיזונם של דברים, נמצא כי קיימות ראיות לכאורה לאשמת המשיב במיוחס לו, אולם עוצמתן בינונית.

סוף-דבר:

41. משיב 1:

א. לעבירות סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה, הפרעה לשוטרי בעת מילוי תפקידו ונהיגה ללא רישיון (4 עבירות) - קיימות ראיות לכאורה, בהסכמה;

ב. לעבירות הדחה בחקירה ושיבוש מהלכי משפט - אין ראיות לכאורה;

ג. לעבירת החזקת נשק - יש ראיות לכאורה בעוצמה בינונית;

42. משיב 2:

א. לעבירות סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה והפרעה לשוטרי בעת מילוי תפקידו - קיימת תשתית ראיתית-לכאורית לקויה, שאין בכוחה להצדיק את המשך החזקתו במעצר, כשלעצמה;

ב. לעבירות הדחה בחקירה ושיבוש מהלכי משפט - אין ראיות לכאורה;

43. **המשך דיון** בעניין שני המשיבים, נקבע לפי החלטה קודמת לפני כב' השופט/ת התורן/ית ביום **11.02.21** שעה **09:00**, כשהמשיבים יהיו זמינים לדיון ב-VC;

ניתנה היום, כ"ח שבט תשפ"א, 10 פברואר 2021, בהעדר הצדדים.

---

[1] מכאן יכוננו המעורבים שאינם המשיבים בשמותיהם הפרטיים, "למען ירוץ הקורא בו";

[2] וביתר פירוט - אחד מאלה: חוסר יכולת ממשי להבין את המעשה, חוסר יכולת להבין את הפסול במעשה, חוסר יכולת להימנע מהמעשה [ע"פ 2454/02 **טיקמן נ' מ.י.** (2011)];